

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Vabariigi Valitsus
määrus
terviktekst
03.10.2026
RT I, 23.09.2026, 3

Alutaguse rahvusparki kaitse-eeskiri¹

Vastu võetud 17.12.2020 nr 97

RT I, 22.12.2020, 19

jõustumine 01.01.2021

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine
16.09.2026

Avaldamine
RT I, 23.09.2026, 1

Jõustumine
03.10.2026

Määrus kehtestatakse looduskaitseaduse § 10 lõike 1, § 11 lõike 1 ja § 12 alusel.

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Alutaguse rahvusparki kaitse-eesmärk

(1) Alutaguse rahvusparki² (edaspidi *kaitseala*) eesmärk on:

1) kaitsta, säilitada ja taastada soo-, metsa-, niidu-, järve-, jõe- ja Peipsi järve ranniku kooslusi, piirkonnale iseloomulikke maastikuilmet ja pinnavorme, elustiku mitmekesisust, kaitsealuseid liike ning olulisi lindude rändepeatus- ja pesituspaiku;

2) kaitsta ja tutvustada Selisood, Muraka ja Puhatu soostikku, Kurtna järvederikast mõhnastikku, Jõuga ja Kõnnu oositikku, Mäetaguse tammikut, Täriveri mäe, Peipsi põhjaranniku luitestikku, Narva jõe struugasid ja luhtasid ning Alutaguse kriivasid;

3) kaitsta ja tutvustada piirkondlikku kultuuripärandit ning ajaloolis-kultuurilisi objekte;

4) kaitsta elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) nimetab I lisas. Need on eelluited (2110)³, valged luited (liikuvad rannikuluitid – 2120), hallid luited (kinnistunud rannikuluitid – 2130*), metsastunud luited (2180), luidetevahelised niisked nõod (2190), liivaalade vähetoitelised järved (3110), vähe- kuni kesktoitelised mõõdukalt kareda veega järved (3130), vähe- kuni kesktoitelised kalgiveelised järved (3140), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), jõed ja ojad (3260), kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210*), liigirikkad niidud lubjavaesel pinnal (6270*), lamminiidud (6450), aas-rebasesaba ja ürt#punanupuga niidud (6510), puisniidud (6530*), rabad (7110*), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (9010*), vanad laialehised metsad (9020*), rohunditerikkad kuusikud (9050), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (9060), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*), siirdesoo- ja rabametsad (91D0*), lammi-lodumetsad (91E0*) ning laialehised lammimetsad (91F0);

5) kaitsta kaitsealuseid liike, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ nimetab II lisas, ja nende elupaiku. Need on ida-võsalill (*Moehringia lateriflora*), juus-kiilsirbik (*Dichelyma capillaceum*), karvane maarjalepp (*Agrimonia pilosa*), kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*), laialehine nestik (*Cinna latifolia*), palu-karukell (*Pulsatilla patens*), roheline kaksikhammas (*Dicranum viride*), soohiilakas (*Liparis loeselii*), harilik lendorav (*Pteromys volans*), hink (*Cobitis taenia*), männipurelane (*Stephanopachys linearis*), männisinelane ehk ebasüsik (*Boroscneideri*), tõugjas (*Aspius aspius*), lai-tõmmuujur (*Graphoderus bilineatus*), vingerjas (*Misgurnus fossilis*), võldas (*Cottus gobio*) ja väike#punalamesklane (*Cucujus cinnaberinus*);

6) kaitsta kaitsealuseid liike, keda Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.01.2010, lk 7–25) nimetab I lisas, ja I lisas nimetatamata rändlinnuliike, ning nende elupaiku. Need liigid on kaljukotkas (*Aquila chrysaetos*), väike-konnakotkas (*Aquila pomarina*), kassikakk (*Bubo bubo*), must-toonekurg (*Ciconia nigra*), väikepistrik (*Falco columbarius*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), kalakotkas (*Pandion haliaetus*), tutkas (*Philomachus pugnax*), karvasjalg-kakk (*Aegolius funereus*), sooräts (*Asio flammeus*), laululuik (*Cygnus cygnus*), valgeselg-kirjurähn (*Dendrocopos leucotos*), rohunepp (*Gallinago media*), mustsaba-vigle (*Limosa limosa*), mudanepp (*Lymnocyptes minimus*), laanerähn (*Picoides tridactylus*), hallpea-rähn (*Picus canus*), rüüt (*Pluvialis apricaria*), sarvikpütt (*Podiceps auritus*),

metsis (*Tetrao urogallus*), laanepüü (*Bonasa bonasia*), öösorr (*Caprimulgus europaeus*), roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), välja-loorkull (*Circus cyaneus*), soo-loorkull (*Circus pygargus*), rukkirääk (*Crex crex*), mustrahk (*Dryocopus martius*), väike#kärsenäpp (*Ficedula parva*), värbkakk (*Glaucidium passerinum*), sookurg (*Grus grus*), hallõgi (*Lanius excubitor*), punaselg-õgi (*Lanius collurio*), nõmmelõke (*Lullula arborea*), suurkoovitaja (*Numenius arquata*), väikekoovitaja (*Numenius phaeopus*), herilaseviu (*Pernis apivorus*), händkakk (*Strix uralensis*), teder (*Tetrao tetrix*), mudatilder (*Tringa glareola*), heletilder (*Tringa nebularia*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*), piilpart (*Anas crecca*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), tuttvart (*Aythya fuligula*), sõtkas (*Bucephala clangula*), kalakajakas (*Larus canus*) ja kiivitaja (*Vanellus vanellus*);

7) kaitsta kaitsealuseid, ohustatud ja haruldasi linnuliike ning nende elu- või rändepeatuspaiku. Need liigid on niidurüdi (*Calidris alpina schinzii*), rabapüü (*Lagopus lagopus*), kanakull (*Accipiter gentilis*), jäälinde (*Alcedo atthis*) ja hüüp (*Botaurus stellaris*);

8) kaitsta kaitsealuseid taime-, seene- ja samblikuliike ning nende kasvukohti. Need liigid on lehitu pisikäpp (*Epipogium aphyllum*), kiirjas ruse (*Bidens radiata*), haruline võtmehein (*Botrychium matricariifolium*), palu#liivkann (*Arenaria procera*), kummeli-võtmehein (*Botrychium multifidum*), kõdu#koralljuur (*Corallorhiza trifida*), pruun lõikhein (*Cyperus fuscus*), Russowi sõrmkäpp (*Dactylorhiza russowii*), vesi-kiilsirbik (*Dichelyma falcatum*), sale villpea (*Eriophorum gracile*), sinine emajuur (*Gentiana pneumonanthe*), kahar parthein (*Glyceria lithuanica*), harilik sookäpp (*Hammarbya paludosa*), harilik käokuld (*Helichrysum arenarium*), järv-lahnarohi (*Isoetes lacustris*), väike käopõll (*Listera cordata*), vesilobeelia (*Lobelia dortmanna*), liiv-esparsett (*Onobrychis arenaria*), juurdud kõrkjas (*Scirpus radicans*), lamedalehine jõgitakjas (*Sparganium angustifolium*), karvane ristmadar (*Cruciata laevipes*), lääne-mõõkrohi (*Cladium mariscus*), nõmmelk (*Dianthus arenarius*), poropoorik (*Amylocystis lapponica*), taigapässik (*Inonotopsis subiculosa*), haavanäats (*Junghuhnia pseudozilingiana*), must limasamblik (*Collema nigrescens*), männi-soomussamblik (*Hypocenomyce anthracophila*), karvane kruupsamblik (*Micarea hedlundii*), sile neersamblik (*Nephroma laevigatum*), sõrmjas tardsamblik (*Scytinium teretiusculum*) ja haava-tardsamblik (*Leptogium saturninum*).

[RT I, 23.09.2026, 1- jõust. 03.10.2026]

(2) Kaitseala maa- ja veeala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärade ja majandustegevuse piiramise astmele neljakümne üheks sihtkaitsevööndiks ja kahekümne kaheks piiranguvööndiks.

[RT I, 23.09.2026, 1- jõust. 03.10.2026]

(3) Kaitsealal tuleb arvestada looduskaitsealade sätetud piiranguid käesolevas määruses ettenähtud erisustega.

§ 2. Kaitseala asukoht

(1) Kaitseala asub Ida-Viru maakonnas Alutaguse vallas Agusalu, Edivere, Konsu, Kuningaküla, Permisküla, Puhatu, Karjamaa, Katase, Remniku, Smolnitsa, Vasknarva, Imatu, Kuru, Pootsiku, Sälliku, Varesmetsa, Jaama, Kaatermu, Kamarna, Kivinõmme, Karoli, Jõuga, Ongassaare, Alliku, Taga-Roostoja, Arvila, Metsküla, Kellassaare, Lemmaku, Kauksi, Alajõe, Oonurme, Peressaare, Roostoja, Rajaküla, Kurtina, Uusküla ja Vasavere külas ning Mäetaguse ja Iisaku alevikus, Lüganuse vallas Piilse, Oandu, Rääsa, Lipu, Tarumaa ja Virunurme külas, Jõhvi vallas Kose külas, Toila vallas Konju külas, Lääne-Viru maakonnas Vinni vallas Kaukvere külas ja Jõgeva maakonnas Mustvee vallas Kiissa külas.

[RT I, 23.09.2026, 1- jõust. 03.10.2026]

(2) Kaitseala välispiir ja vööndite piirid on esitatud kaardil määruse lisas 1⁴.

§ 3. Kaitseala valitseja

Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

§ 4. Kaitse alla võtmise ja piirangute põhjendused

Määruse seletuskirjas⁵ on esitatud põhjendused:

- 1) kaitse alla võtmise eesmärkide vastavuse kohta kaitse alla võtmise eeldustele;
- 2) loodusobjekti kaitse alla võtmise otstarbekuse kohta;
- 3) kaitstava loodusobjekti tüübi valiku kohta;
- 4) kaitstava loodusobjekti välispiiri ja vööndite piiride kulgemise kohta;
- 5) kaitsekorra kohta.

2. peatükk KAITSEKORRA ÜLDPÕHIMÕTTED

§ 5. Lubatud tegevus

(1) Inimestel on lubatud viibida, püüda kala ning korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi kogu kaitsealal, välja arvatud § 12 lõikes 3 sätestatud ajal Gorodenka, Järvekaldja oja, Kõnnu, Lipu soo, Lutsina, Miiloja ja Puhatu järve sihtkaitsevööndis.

[RT I, 23.09.2026, 1- jõust. 03.10.2026]

(2) Lõike 1 tähenduses loetakse kaitsealal viibimiseks ka kaitse-eeskirjaga lubatud tegevusi sihtkaitsevööndis. Viibimise ajalist piirangut ei kohaldata järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevusel, kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel, riiklikul eluslooduse seirel ja kaitstava loodusobjekti valitseja korraldatud eluslooduse uuringul ja inventuuril ning Miiloja sihtkaitsevööndis asuval Selisoo matkarajal.
[RT I, 23.09.2026, 1- jõust. 03.10.2026]

(3) Telkimine ja lõkketegemine on kaitsealal lubatud õuemaal ning kohas, mis on kaitseala valitseja nõusolekul selleks ette valmistatud ja tähistatud. Telkimine ja lõkketegemine väljaspool õuemaad ja selleks ettevalmistamata kohas on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul.

(4) Kaitsealal on lubatud:

- 1) sõidukiga sõitmine teedel;
- 2) jalgrattaga sõitmine radadel;
- 3) punktides 1 ja 2 nimetamata juhtudel sõidukiga ja maastikusõidukiga sõitmine järelevalve-, pääste- ja piirivalvetöödel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevusel, kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel ning kaitse-eeskirjaga lubatud tegevustel, sealhulgas tehnovõrgu või -rajatiste hooldamisel ning piiranguvööndis metsa- ja põllumajandustöödel;
- 4) Vasknarva piiranguvööndis lumikatte olemasolu korral maastikusõidukiga sõitmine kalapüügiõigusega isikul Peipsi järve jääle minekuks rajal, mis on kantud määruse lisas 2 esitatud kaardile;
- 5) Liivamäe ja Tärivere sihtkaitsevööndis ning Kirikumäe ja Kurtna piiranguvööndis maastikusõidukiga sõitmine kaitseala valitsejaga kooskõlastatud suusaradade sissesõitmisel ja hooldamisel.

(5) Kaitseala vetel on lubatud ujuvvahendiga sõitmine, arvestades järgmiste erisustega:

- 1) mootoriga ujuvvahendiga sõitmine on lubatud kogu kaitsealal, välja arvatud Selisoo, Ongassaare, Laukasoo, Lutsina, Puhatu soo ja Puhatu järve sihtkaitsevööndis;
- 2) mootoriga ujuvvahendiga sõitmine on lubatud Poruni ja Struuga sihtkaitsevööndis ning Puhatu ja Narva jõe piiranguvööndis, kusjuures Struuga sihtkaitsevööndis on mootoriga ujuvvahendiga lubatud sõita kiirusega kuni 10 km/h;
- 3) punktides 1 ja 2 nimetatud piirangud ei kehti ujuvvahendiga sõitmisel järelevalve-, pääste- ja piirivalvetöödel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud töödel ning kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel.

(6) Kaitsealal on lubatud jahipidamine, arvestades järgmiste erisustega:

- 1) jahipidamine on lubatud aasta ringi piiranguvööndis ning Kurtna, Liivamäe, Mustassaare-Lõpe, Mäetaguse tammiku, Ongassaare, Oonurme ja Smolnitsa sihtkaitsevööndis;
[RT I, 23.09.2026, 1- jõust. 03.10.2026]
- 2) punktis 1 nimetamata sihtkaitsevööndites on jahipidamine lubatud 1. augustist 31. jaanuarini ning väikekiskjate ja metssigade küttimine 1. augustist 28. veebruarini;
[RT I, 23.09.2026, 1- jõust. 03.10.2026]
- 3) linnujaht on keelatud aasta ringi kogu kaitsealal.

§ 6. Keelatud tegevus

Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud:

- 1) muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja kõlviku sihtotstarvet;
- 2) koostada maakorralduskava ja teha maakorraldustoiminguid;
- 3) kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut;
- 4) lubada ehitada ehitusteatise kohustusega või ehitusloakohustuslikku ehitist, sealhulgas lubada püstitada või laiendada lautrit või paadisilda;
- 5) anda projekteerimistingimusi;
- 6) anda ehitusluba;
- 7) rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda veeluba, ehitusluba ega esitada ehitusteatist;
- 8) jahiulukeid lisasööta.

§ 7. Tegevuse kooskõlastamine

(1) Kaitseala valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajab kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit.

(2) Kui tegevust ei ole kaitseala valitsejaga kooskõlastatud või tegevuses ei ole arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmise korral tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt haldusmenetluse seadusele õiguspärasest ootust sellise tegevuse õiguspärasuse suhtes.

3. peatükk

SIHTKAITSEVÖÖND

§ 8. Sihtkaitsevööndi määratlus

(1) Sihtkaitsevöönd on kaitseala osa seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike ja poollooduslike koosluste säilitamiseks.

(2) Kaitsealal on nelikümmend üks sihtkaitsevööndit:

- 1) Arvila-Kaasiksoo sihtkaitsevöönd;
[RT I, 23.09.2026, 1- jõust. 03.10.2026]
- 2) Feodorisoo sihtkaitsevöönd;
- 3) Gorodenka sihtkaitsevöönd;
- 4) Heinasoo sihtkaitsevöönd;
- 5) Heinassaare sihtkaitsevöönd;
- 6) Imatu sihtkaitsevöönd;
- 7) Järvekalda oja sihtkaitsevöönd;
- 8) Kullamäe sihtkaitsevöönd;
- 9) Kurtna sihtkaitsevöönd;
- 10) Kõnnu sihtkaitsevöönd;
- 11) Laukasoo sihtkaitsevöönd;
- 12) Liivamäe sihtkaitsevöönd;
- 13) Lipu soo sihtkaitsevöönd;
- 14) Lutsina sihtkaitsevöönd;
- 15) Matkasoo sihtkaitsevöönd;
- 16) Miiloja sihtkaitsevöönd;
- 17) Muraka raba sihtkaitsevöönd;
- 18) Mustassaare-Lõpe sihtkaitsevöönd;
[RT I, 23.09.2026, 1- jõust. 03.10.2026]
- 19) Mäetaguse tammiku sihtkaitsevöönd;
- 20) Ongassaare sihtkaitsevöönd;
- 21) Oonurme sihtkaitsevöönd;
[RT I, 23.09.2026, 1- jõust. 03.10.2026]
- 22) Poruni sihtkaitsevöönd;
- 23) Puhatu sihtkaitsevöönd;
- 24) Puhatu soo sihtkaitsevöönd;
- 25) Puhatu järve sihtkaitsevöönd;
- 26) Punamäe sihtkaitsevöönd;
- 27) Ratva raba sihtkaitsevöönd;
- 28) Ratva-Metsküla sihtkaitsevöönd;
- 29) Repna sihtkaitsevöönd;
- 30) Roostoja sihtkaitsevöönd;
- 31) Rüütli sihtkaitsevöönd;
- 32) Selisoo sihtkaitsevöönd;
- 33) Smolnitsa sihtkaitsevöönd;
- 34) Struuga sihtkaitsevöönd;
- 35) Suuressaare sihtkaitsevöönd;
- 36) Täriveri sihtkaitsevöönd;
- 37) Kauksi-Valgesoo sihtkaitsevöönd;
[RT I, 23.09.2026, 1- jõust. 03.10.2026]
- 38) Varessaare sihtkaitsevöönd;
- 39) Veletu sihtkaitsevöönd;
- 40) Virunurme sihtkaitsevöönd;
- 41) Üla-Poruni sihtkaitsevöönd.

§ 9. Sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk

(1) Feodorisoo, Heinasoo, Heinassaare, Imatu, Järvekalda oja, Laukasoo, Lipu soo, Muraka raba, Ongassaare, Poruni, Puhatu järve, Puhatu soo, Ratva raba, Rüütli ja Virunurme sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on koosluste arengu tagamine üksnes loodusliku protsessina, vajaduse korral inimtegevusest rikutud koosluste looduslikkuse eelnev taastamine, elustiku mitmekesisuse säilitamine ning kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse.

(2) Arvila-Kaasiksoo, Gorodenka, Kullamäe, Liivamäe, Kõnnu, Lutsina, Matkasoo, Ratva-Metsküla, Mustassaare-Lõpe, Miiloja, Oonurme, Puhatu, Punamäe, Repna, Roostoja, Selisoo, Smolnitsa, Suuressaare, Täriveri, Kauksi-Valgesoo, Veletu ja Üla-Poruni sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on koosluste tüüpide säilitamine või taastamine, neile omase liigilise ja vanuselise struktuuri hoidmine, elustiku mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine ning kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse.
[RT I, 23.09.2026, 1- jõust. 03.10.2026]

(3) Kurtna sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on piirkonnale iseloomuliku maastikuilme, pinnavormide, unikaalsete järveökosüsteemide ja metsakoosluste säilitamine ning kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse.

(4) Mäetaguse tammiku, Varessaare ja Struuga sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on poollooduslike koosluste, pärandkultuurmaastiku ja maastikuilme säilitamine, kaitsealuste liikide ning nende elupaikade kaitse.

§ 10. Lubatud tegevus

(1) Lõikes 2 nimetatata sihtkaitsevööndis on lubatud kuni kümne osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata kohas ning kuni 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine kohas, mis on kaitseala valitseja nõusolekul selleks ette valmistatud ja tähistatud. Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud rohkem kui kümne osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata kohas ning rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine kohas, mis on kaitseala valitseja nõusolekul selleks ette valmistatud ja tähistatud.

(2) Kurtna, Liivamäe, Mäetaguse tammiku ja Tärivere sihtkaitsevööndis on lubatud kuni 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata kohas ning rahvaürituse korraldamine selleks ettenähtud ja kaitseala valitseja nõusolekul tähistatud kohas. Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata kohas.

(3) Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud:

- 1) olemasoleva maaparandussüsteemi eesvoolu hoiutööd, arvestades punktis 2 sätestatud erisusi;
- 2) Virunurme sihtkaitsevööndis asuva Ojamaa/Moskva eesvoolu ning Poruni ja Üla-Poruni sihtkaitsevööndis asuva Poruni/TTP-214 Permisküla eesvoolu hooldamisel on lubatud vaid otseseks voolutakistuseks olevate puutüvede ja koprapaisude eemaldamine mootorsõidukit kasutamata;
- 3) Struuga, Smolnitsa ja Veleu sihtkaitsevööndis olemasolevate kraavide hoiutööd, kusjuures Struuga sihtkaitsevööndis on hoiutööd lubatud 1. septembrist 31. jaanuarini;
- 4) loodusliku veerežiimi taastamine ja Struuga sihtkaitsevööndis vanajõgede suudmete süvendamine nende ummistumise korral;
- 5) koosluse kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile ja kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalik tegevus;
- 6) olemasolevate ehitiste hooldustööd;
- 7) poollooduslike koosluste ilme ja liigikoosseisu säilimise tagamiseks vajalik tegevus;
- 8) tegevus, mis on vajalik väljaspool kaitseala paiknevate kinnistute sihtotstarbeliseks kasutamiseks alternatiivse võimaluse puudumisel.

[RT I, 23.09.2026, 1- jõust. 03.10.2026]

§ 11. Vajalik tegevus

Mäetaguse tammiku, Struuga ja Varessaare sihtkaitsevööndis on poollooduslike koosluste esinemisaladel nende ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik niitmine ja loomade karjatamine ning puu- ja põõsarinde kujundamine.

§ 12. Keelatud tegevus

(1) Sihtkaitsevööndis on keelatud, arvestades käesoleva määrusega sätestatud erisusi:

- 1) majandustegevus;
- 2) loodusvarade kasutamine.

(2) Sihtkaitsevööndis on keelatud ehitiste püstitamine, välja arvatud kaitseala valitseja nõusolekul:

1) tootmisotstarbeta rajatise püstitamine kaitsealal paikneva kinnistu või kaitseala tarbeks, matkaraja teenindamiseks vajaliku ehitise püstitamine ning ehitise püstitamine riigikaitse tarbeks, kusjuures kaitseala tarbeks rajatise ja Poruni matkaraja teenindamiseks vajaliku ehitise püstitamisel ehituskeeluvööndisse ei laiene ehitisele ranna või kalda ehituskeeluvööndi ehituskeeld;

[RT I, 23.09.2026, 1- jõust. 03.10.2026]

2) [kehtetu - RT I, 23.09.2026, 1- jõust. 03.10.2026]

3) [kehtetu - RT I, 23.09.2026, 1- jõust. 03.10.2026]

4) Struuga sihtkaitsevööndis tootmisotstarbeta ehitise püstitamine kaitseala tarbeks.

[RT I, 23.09.2026, 1- jõust. 03.10.2026]

(3) Inimeste viibimine on keelatud:

1) Kõnnu sihtkaitsevööndis 15. märtsist 31. augustini;

[RT I, 23.09.2026, 1- jõust. 03.10.2026]

2) Miiloja sihtkaitsevööndis väljaspool Selisoo õpperada 1. veebruarist 30. juunini;

3) Gorodenka, Järvekalda oja, Lipu soo ja Lutsina sihtkaitsevööndis 15. veebruarist 31. juulini;

4) Puhatu järve sihtkaitsevööndis 15. aprillist 30. juunini.

4. peatükk

PIIRANGUVÖÖND

§ 13. Piiranguvööndi määratlus

(1) Piiranguvöönd on kaitseala osa, mis ei kuulu sihtkaitsevööndisse.

(2) Kaitsealal on kakskümmend kaks piiranguvööndit:

- 1) Agusalu piiranguvöönd;
- 2) Alutaguse piiranguvöönd;
- 3) Härjaoja piiranguvöönd;
- 4) Jõuga piiranguvöönd;
- 5) Kauksi piiranguvöönd;
- 6) Keetsemani metsa piiranguvöönd;
- 7) Kirikumäe piiranguvöönd;
- 8) Kurtna piiranguvöönd;
- 9) Leterma piiranguvöönd;
- 10) Metsiste piiranguvöönd;
- 11) Metsküla piiranguvöönd;
- 12) Mäetaguse tammiku piiranguvöönd;
- 13) Narva jõe piiranguvöönd;
- 14) Oonurme piiranguvöönd;
- 15) Peipsi põhjaranniku piiranguvöönd;
- 16) Puhatu piiranguvöönd;
- 17) Rajasoo piiranguvöönd;
- 18) Roostoja piiranguvöönd;
- 19) Tärivere piiranguvöönd;
- 20) Vasknarva piiranguvöönd;
- 21) Virunurme piiranguvöönd;
- 22) Võhmajärve piiranguvöönd.

[RT I, 23.09.2026, 1- jõust. 03.10.2026]

§ 14. Piiranguvööndi kaitse-eesmärk

(1) Agusalu, Härjaoja, Leterma, Mäetaguse tammiku, Puhatu, Rajasoo, Virunurme ja Võhmajärve piiranguvööndi kaitse-eesmärk on elustiku mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine ning kaitsealuste liikide, Puhatu piiranguvööndis muu hulgas ida-võsalille elupaikade kaitse.

[RT I, 23.09.2026, 1- jõust. 03.10.2026]

(2) Kurtna ja Jõuga piiranguvööndi kaitse-eesmärk on väärtuslike pinnavormide, järveökosüsteemide ja metsakoosluste ning piirkonnale iseloomuliku maastikuilme säilitamine ning kaitsealuste liikide, Kurtna piiranguvööndis muu hulgas liiv-esparseti, palu-liivkanni, nõmmnelgi ja karvase ristmadara elupaikade kaitse.

(3) Peipsi põhjaranniku ja Vasknarva piiranguvööndi kaitse-eesmärk on looduse mitmekesisuse, metsase maastikuilme ja luitekoosluste iseloomuliku loodusliku seisundi säilitamine ja kaitsealuste liikide, Peipsi põhjaranniku piiranguvööndis männisinelase ning Vasknarva piiranguvööndis muu hulgas hariliku käokulla, kiirja ruse ja pruuni lõikheina elupaikade kaitse.

[RT I, 23.09.2026, 1- jõust. 03.10.2026]

(4) Kirikumäe piiranguvööndi kaitse-eesmärk on pargiilmelise puistu, elustiku mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine ning kaitsealuste liikide kaitse.

(5) Kauksi, Keetsemani metsa, Metsküla, Oonurme, Roostoja ja Tärivere piiranguvööndi kaitse-eesmärk on metsakoosluse säilitamine lendorava elupaikade sidususe tagamiseks ning kaitsealuste liikide kaitse.

[RT I, 23.09.2026, 1- jõust. 03.10.2026]

(6) Alutaguse ja Metsiste piiranguvööndi kaitse-eesmärk on metsakoosluse säilitamine metsise elupaikade tagamiseks ning kaitsealuste liikide kaitse.

[RT I, 23.09.2026, 1- jõust. 03.10.2026]

(7) Narva jõe piiranguvööndi eesmärk on Narva jõe ülemjooksu ökosüsteemi ja kaitsealuste liikide kaitse.

§ 15. Lubatud tegevus

(1) Piiranguvööndis on lubatud:

- 1) majandustegevus, arvestades käesoleva määrusega sätestatud erisusi;
- 2) kuni 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata ja kaitseala valitseja nõusolekul tähistamata kohas ning rahvaürituse korraldamine Kauksi, Kirikumäe, Peipsi põhjaranniku, Rajasoo ja Võhmajärve piiranguvööndis;

[RT I, 23.09.2026, 1- jõust. 03.10.2026]

- 3) ehitise väliskonstruktsioonide muutmine.

(2) Kaitseala valitseja nõusolekul on piiranguvööndis lubatud:

1) rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata ja kaitseala valitseja nõusolekul tähistamata kohas;

2) ehitise püstitamine kaitseala ja riigikaitse tarbeks ja rajatise püstitamine, kusjuures kaitseala tarbeks ehitise püstitamisel ehituskeeluvööndisse ei laiene ehitisele ranna või kalda ehituskeeluvööndi ehituskeeld;

[RT I, 23.09.2026, 1- jõust. 03.10.2026]

3) Leterma ja Kurtna piiranguvööndis olemasoleval õuemaal või hajaasustusena ja Metsiste piiranguvööndis olemasoleval õuemaal kuni kahekorruselise hoone püstitamine ning Peipsi põhjaranniku piiranguvööndis avalikult kasutatavate hoonete püstitamine;

[RT I, 23.09.2026, 1- jõust. 03.10.2026]

4) tehisveekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine ning looduslike veekogude loodusliku veerežiimi taastamine;

5) Kirikumäe piiranguvööndis puuvõrade ja põõsaste kujundamine, puittaimestiku istutamine ja raie.

§ 16. Metsa majandamine

(1) Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud:

1) Agusalu, Härjaoja, Jõuga, Kirikumäe, Kurtna, Leterma, Peipsi põhjaranniku, Mäetaguse tammiku, Puhatu, Rajasoo, Vasknarva, Virunurme ja Võhmajärve piiranguvööndis turberaie langi pindalaga kuni kaks hektarit, välja arvatud Kurtna piiranguvööndi metsakvartalites numbriga AT309, AT344, AT345 ning metsakvartali AT362 eraldistes 4 ja 5 ning kaitsealal paiknevate järvede kalda piiranguvööndis ja Peipsi järve ranna piiranguvööndis;

2) Alutaguse piiranguvööndis harvendus-, valgustus-, kujundus- ja valikraie 1. augustist 31. jaanuarini, kusjuures harvendus- ja valikraiel ei tohi metsa täius jääda väiksemaks kui 0,6 ning ühe hektari kohta tuleb alates ühe hektari suurusest langist jätta raiumata vähemalt 15% langi pindalast, kus säilitatakse ka alusmets ja II rinne;

3) Kauksi, Keetsemani metsa, Metsküla, Oonurme, Roostoja ja Täriveri piiranguvööndis harvendus- ja valikraie 1. septembrist 15. märtsini ning valgustus- ja kujundusraie aasta ringi, kusjuures raiel tuleb tagada lendorava liikumiskoridori säilimine;

4) Metsiste piiranguvööndis lageraie langi suurusega kuni üks hektar ja turberaie langi suurusega kuni kaks hektarit 1. augustist 31. jaanuarini, kusjuures raie piirneval eraldisel ei ole lubatud enne, kui järelkasvu keskmine kõrgus on vähemalt kuus meetrit, turberaiel peab raiejärkude vahe olema vähemalt 10 aastat ning üle 60 aasta vanuse metsa osakaal ei tohi jääda vähemaks kui 50%;

5) lageraie hall-lepikutes langi pindalaga kuni üks hektar.

(2) Raiete tegemisel metsamaal, välja arvatud hall-lepikutes, tuleb säilitada puistu liikide ja vanuse mitmekesisus. Elustiku mitmekesisuse säilitamiseks tuleb raiel, välja arvatud hall-lepikutes, ühe hektari kohta jätta alles vähemalt 20 tihumeetrit kasvavaid puid või nende säilinud püstiseisvaid osi, mida ei koristata ja mis jäävad metsa alaliseks. Elustiku mitmekesisuse tagamiseks alles jäetavad puud valitakse eri puuliikide esimese rinde suurima diameetriga puude hulgast, eelistades kõvalehtpuid, mände ja haabasid, samuti eritunnustega, nagu põlemisjälgedega, õõnsustega, tuuleluudade või suurte okstega puid.

(3) Piiranguvööndis on keelatud puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt. Kaitseala valitseja võib lubada puidu kokku- ja väljavedu, kui pinnas seda võimaldab.

[RT I, 23.09.2026, 1- jõust. 03.10.2026]

§ 17. Vajalik tegevus

Poollooduslike koosluste esinemisaladel on nende ilme ja liigikoosseisu säilimise tagamiseks vajalik niitmine ja loomade karjatamine ning puu- ja põõsarinde kujundamine.

§ 18. Keelatud tegevus

Piiranguvööndis on keelatud:

1) uue maaparandussüsteemi rajamine;

2) uute veekogude rajamine;

3) maavara kaevandamine;

4) puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine;

5) biotsiidi, taimekaitsevahendi ja väetise kasutamine, välja arvatud Kirikumäe piiranguvööndis ning Kurtna ja Leterma piiranguvööndi õue- ja põllumaal.

5. peatükk

LÕPPSÄTTED

§ 19. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

§ 20. Määruste kehtetuks tunnistamine

[Käesolevast tekstist välja jäetud.]

§ 21. Määruse muutmine

[Käesolevast tekstist välja jäetud.]

§ 22. Menetluse läbiviimine

Määruse menetlus viidi läbi keskkonnaministri 15. juuni 2020. a käskkirjaga nr 1-2/20/265 algatatud haldusmenetluses, mille ülevaade koos ärakuulamise tulemustega on esitatud käesoleva määruse seletuskirjas.

§ 23. Vaidlustamine

Määrust on võimalik vaidlustada, esitades kaebuse halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras, osas, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused, mis puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist.

¹EÜ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimeistiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (EÜT L 20, 26.01.2010, lk 7–25).

²Kaitseala on moodustatud looduskaitseaduse § 26 lõike 2 punkti 6 alusel Agusalu, Muraka, Puhatu ja Selisoo looduskaitseala, Iisaku, Jõuga, Kurtna, Mäetaguse, Smolnitsa ja Struuga maastikukaitseala ning Narva jõe ülemjooksu hoiuala põhjal. Tulenevalt Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” lisa 1 punkti 1 alapunktidest 1, 34, 42 ja 53 hõlmab kaitseala Agusalu, Muraka, Puhatu ja Struuga linnuala ning tulenevalt punkti 2 alapunktidest 6, 55, 150, 227, 243, 322, 381, 396 ja 403 Agusalu, Jõuga, Kurtna, Muraka, Mäetaguse, Puhatu, Selisoo, Smolnitsa ja Struuga loodusala, kus tegevuse kavandamisel tuleb hinnata selle mõju kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade kohta kehtivaid erisusi. Rahvusvahelise tähtsusega märgalade, eriti veelindude elupaikade konventsiooni artikli 2 lõike 1 kohaselt on Muraka ja Agusalu sood rahvusvahelise tähtsusega märgalad (Ramsari ala).

³Sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisale. Tärniga (*) on tähistatud esmatähtsad elupaigatüübid.

⁴Kaitseala välispiir ja vööndite piirid on kantud määruse lisades 1 ja 2 esitatud kaartidele, mille koostamisel on kasutatud Eesti põhikaarti (mõõtkava 1 : 10 000) ja maakatastri andmeid. Kaartidega saab tutvuda Keskkonnaametis, Kliimaministeeriumis, Keskkonnaportaalis (<https://register.keskkonnaportaal.ee/register>) ja maainfosüsteemis (<https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/looduskaitse>).
[RT I, 23.09.2026, 1- jõust. 03.10.2026]

⁵Seletuskirjaga saab tutvuda riigipilve seletuskirjade lehel <https://pilv.envir.ee/index.php/s/LMmeWPj2FdZNS4g>.
[RT I, 23.09.2026, 1- jõust. 03.10.2026]

Lisa 1 leht 1 Alutaguse rahvuspark
[RT I, 23.09.2026, 1- jõust. 03.10.2026]

Lisa 1 leht 2 Alutaguse rahvuspark
[RT I, 23.09.2026, 1- jõust. 03.10.2026]

Lisa 1 leht 3 Alutaguse rahvuspark
[RT I, 23.09.2026, 1- jõust. 03.10.2026]

Lisa 1 leht 4 Alutaguse rahvuspark
[RT I, 23.09.2026, 1- jõust. 03.10.2026]

Lisa 1 leht 5 Alutaguse rahvuspark
[RT I, 23.09.2026, 1- jõust. 03.10.2026]

Lisa 1 leht 6 Alutaguse rahvuspark
[RT I, 23.09.2026, 1- jõust. 03.10.2026]

[Lisa 1 leht 7](#) Alutaguse rahvuspark
[RT I, 23.09.2026, 1- jõust. 03.10.2026]

[Lisa 1 leht 8](#) Alutaguse rahvuspark
[RT I, 23.09.2026, 1- jõust. 03.10.2026]

[Lisa 1 leht 9](#) Alutaguse rahvuspark
[RT I, 23.09.2026, 1- jõust. 03.10.2026]

[Lisa 2](#) Rada Peipsi järvele
[RT I, 23.09.2026, 1- jõust. 03.10.2026]